

لوغەت نامەى ئەحمەدى

وئەندەدار

دانراوى:
شىخ مەعروفى نۆدى
خوای لى رازى بى

راست كەرنەو و وئەندەدار كەرنى
بە تىكۆشانى
عبدالرحىمى مەحمۇدى

مەنتەدى اقرا ئىقافى

www.iqra-ahlamontada.com

بۆدابه‌زاندنی چۆرمها کتیب: سهردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

په‌ای دانلود کتایه‌ای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

لوغەت نامەى ئەحمەدى

وینەدار

دانراوى:

شىخ مەرۇوفى نۇدى

خوای لى رازى بى

راست کردنه وه وینەدار کردنى

به تیکۆشانى

عبدالرحیمی مەحمودى

نودی، معروف.	
لوغەت نامە ی ئەحمەدی وینەدار / دانراوی معروفی نودی: راست کردنه وه	
وینەدار کردنی به تیکوشانی عبدالرحیمی مهحمودی . - سەندج: انتشارات	
کردستان. ۱۳۷۹	
۵۱ ص. مصور.	
۱۰۰۰۰	
فهرستویسی بر اساس اطلاعات فیپا.	
چاپ دوم.	
۱. زبان عربی -- واژه‌نامه‌ها -- کردی. الف. محموی، عبدالرحیم، ۱۳۳۴ - ب.	
عنوان.	
۴۹۲ / ۷۳ ک	PJ ۶۶۴۵/ک۴ن۹
۱۳۷۹	
کتابخانه ملی ایران	۴۰۳۵ - ۷۹ م

انتشارات کردستان

سەنە - پاساژێ عەیززەتیی - تەلەفۆن - ۲۲۶۵۳۸۲

لوغەت نامە ی ئەحمەدی

✓ ناوی کتێب (نام کتاب):	لوغەت نامە ی ئەحمەدی
✓ دانراوی (تألیف):	شیخ معروف نوڤه‌یی
✓ کەڤەنێ چاپ (نوبت چاپ):	نۆیەم (نهم): ۱۳۹۱
✓ ژمارە ی چاپ کراو (تیرواژ):	۵۰۰۰ (هەزرگ) جلد
✓ ژمارە ی لاپەرەو قەوارە (تعداد صفحه و قطع):	۷۲ صفحە ی رقعی
✓ بلاوکەرەو (ناشر):	بلاوکردنه‌و ی کوردستان (انتشارات کردستان)

نۆخی:	شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۶۵۴۶ - ۶۶ - ۰
۳۰۰۰ تەمەنە	ISBN: 978 - 964 - 6546 - 66 - 0

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

<p>بنام خدای حسی لا یموت الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَىٰ مَا وَقَب صلوات و سلام بی حد و حساب و بعد بدان چنین میگوید: قَدْ خَفَّ اللَّهُ بِأَطْلَافِهِ در این رساله به کردی زبان تا که فرزندان احمد بی تقب لِهَذَا «نا و م نا» احمدیه بدو باب کتاب می شود کمال زیر هر اسمی می کنم تحریر در باب افعال میان همه زیر هر فعلی می کنم تفریر رَبِّ وَلِيْلَتْنِي وَخَذَيْتَنِي</p>	<p>پروردگار مُلک و ملکوت هَذَا نَا إِلَىٰ لِسَانِ الْعَرَبِ بر محمد باد هم و آل و اصحاب معروف بن مصطفی بن احمد وَ أَبَوَيْهِ كَأَسْلَابِهِ کنم زبان عرب را بیان شود دانای لغات عرب وَاللَّهُ أَزْجُو إِضْلَاحِ النَّبِيِّ یک باب اسماء یک باب افعال جمعش یک بود یا دو یا کثیر فعل ماضی را کنم ترجمه مضارع و مصدر کم بی یا کثیر وَأَنْفَعُ بِهَا الطَّالِبَ الْمُتَبَدِّي</p>
--	--

الْبَابُ الْأَوَّلُ فِي تَرْجَمَةِ الْأَسْمَاءِ

به شی یه که م له وه رگیرانی ناوه کان دا

(رَأْس): سهره. (عَيْن): چاوه

(بَدَن): قَالِب^(۱) (إِسْم): ناوه

(أَنْف): لووتسه (خَاجِب): برو

(فَخِذ): رانسه. (رُكْبَة): ته ژنو

(جَنَبَيْنِ وَجَبْهَة): ته ویله

(مَكْرُو كَيْدُو حِيلَة): فیله

(ظَهْر): پشسته. (كَتِف): شانیه

(شَفَقَة): لیوه^(۲) (سِن): ددانه

(بَطْن): سکه. (صَدْر): سینگه^(۳)

(عَكُوب): کهنگر^(۴) (تَفْخَاع): پوونگه

۲- لچ، شفتین: دوو لیو

۱- نه دمام، لاشه

۳- سینه

۴- گیاهی که دیرکاو یه له سهره تایی بهاردا سهوز شه بی، بهر له وه دیرک بکا به کالی و به کولای مه خوریت دیرکه که یشی ته که نن بو نازهل و حه یوان.

(سَاعِد): باسکه ^(۱) (عَضُد): قۆله ^(۲)

(قَرْنَاء): شاخدار. (جَمَاء) كۆله ^(۳)

(مَتِين): قايم ^(۴) (مَثْن): پشته

(لَبَن): شیره. (لَبَن): خسته ^(۵)

(شَفَر): موه. (قُطْن): لۆكه

(عَدَس): نيسكه (حِصَص): نۆكه

(ظِفَر): نينۆك ^(۶) (مِنْخَاة): بيله

(صَافِي): سافه ^(۷) (كَدِر) ليله

(شَارِب): سمیل. (لِحِيَة): ریشه

(جَرَح): برینه. (وَجَع) ئیشه

(بَاع و ذِرَاع و يَد): دهسته

(سَرِيع): چه سپان ^(۸) (بَطِيء): سسته

(نَاصِيَة): چيه؟ پيشی سهره ^(۹)

(إِبِل): وشتر. (حِمَار): كه ره

۱- نیوان مه چه ك و نه نیشك. ۲- نیوان نه نیشك و شان

۳- بی شاخ ۴- مه حكه م، پته و

۵- خشتی كال، آجر: به خشتيك نه لین سور کرایته وه

۶- ناخوون ۷- تاوی روشن

۸- توند پره و. ۹- به سه ری ئینسان

(أَضْبَع): نهنگوشت^(۱) (قَدَم پئی‌یه
 (ذَكَر): نیتیره. (أُنْثَى) می‌یه
 (رِجْل): پئی‌یه. (كِرْع): جوموزگه^(۲)
 (ذَنْب و سَيْد و سِرْخَان): گورگه
 (أُذُن): گوی‌یه. (مِرْفَق)، نه‌نیشکه
 (دَبَك): کله‌شیره. (دُجَاج): مریشکه
 (وَجْه): روه. (كَاهِل): نیوشانه
 (لَحْم): گوشته. (عَظْم): ئیسقانه
 (إِنِط): بن‌ه‌نگل^(۳) (جَنْب): ته‌نشته
 (قَاع): جینگه‌ی نه‌رمان و ده‌شته
 (رِيَّة): سی‌یه. (أَمْغَاء) ریخو‌له‌یه
 (تَجَل و وَلَد): چی؟ رو‌له‌یه^(۴)
 (صُلْب): پشته (مِنْكَب): شانه
 (نَضْل): سهره‌رم ه‌م په‌یکانه^(۵)

۱- نه‌نگوس، په‌نجه، قامک.

۲- مه‌چه‌ک

۳- بن‌باخه‌ل.

۴- مندال

۵- سهره‌رم: یانی سهره‌نیزه، په‌یکان: تیر.

				
حاجب	أنف	بدن	عين	رأس
				
كف	ظهر	جبين جبهة	ركبة	فيخذ
				
نعتا	صَدْر	بطن	سَنَ	شفة
				
جَمَأ	قَرْنَاء	عَصَد	سَاعَد	لِين

				
حمص	عَدَس	قطن	شعر	
				
(بَاع، زَرَّاع، رِيد)	لَحِيه	بِشَارِب	مِسْحَاة	ظَفَر -
				
ذَكَر	قَدَم	اصْبَع	حِمَار	اَيْل
				
أُذُن	(ذَنْب و سِيد و سِرْحَان)	كَوْع	رَجُل	اِنْسِي

(رَكِيَّة): چيه؟ ئىسمى بىرە^(۱)
(هَضْر، هَيْصَر، هَيْصَار): شىرە
(نَضْل): ھەم ئىسمى شمشىرە^(۲)
(وَجْنَة): كۈلمە. (نَبْلَة): تىرە
(عَقَب): پاژنە. (عِرْق): رەگە
(عَصَب) پەيدە^(۳) (كِرْش): ورگە^(۴)
(خَلْق، خَلْقُوم، بَلْعُوم): گەرو
(خُوت): ماسىيە (عَلَق): زەرو
(كَغَب): قاپە. (لُفَة) پووكە
(عَرُوس): زاوايە، ھەم بووكە
(وَكْرُو عُش): ئىسمى ھىلانە
(أَسَد): شىرە. (عَرِين): لائە^(۵)
(كُلِيَة): چيه؟ گورچە ويلە
(أَلْحَيْن): چيه؟ دوشە ويلە^(۶)

۱- بىرى ئلو (چاھ آب)

۲- يانې ھەر وە كو چۆن نَضْل: بەسەرە نىزە و بە تىر ئەلەن ھەروەھا ناوہ بۆ

شمشیریش ۳- پەي: وورده رەگى سېي لە ئەندام دا

۴- كِرْش: ئەشەقەمەي جەيوان ھەلانەي ورچ ۵- گورگك.

۶- ھەو دوو ئېسقانە كەد دانى خوارو ژوورى لەسەر ئەروى.

(کَف) : له پی ده سته. (خَد) کولمه
 (اَنَحَل) : چاوه ره شی بی سورمه
 (طَلَعَت) ، (مُحَيَّا) : روخساره
 (تَهْر) : روبار^(۱) (شَط) : که ناره^(۲)
 (عُنُق) : نه ستو^(۳) (عارض) : روه
 (بَيْضَة) : هیلکه. (قَرْخ) : بیتجوه^(۴)
 (ذَنْب) : کلهکه. (عَرْف) : یاله
 (جُنَاح) : گوناح. (جَنَاح) : باله
 (عَرْفَة) : لویچه^(۵) (مُد) ، مسته^(۶)
 (زِرَاع) : گهزه. (شَبِر) : بسته^(۷)
 (کَبِد) : جدرگه. (طَخَال) : سپله
 (قَلْب و فَوَاد و ضَمِير) : دله
 (دُفْن) : روئه. (شَخْم) : پینه^(۸)
 (تُرَاب) : گله (رَفَل) : لینه^(۹)

۱- چه م، پوخانه. ۲- که ناری دریا.

۳- گهردهن

۴- فرخ: بچکه ی په له ورو بالنده که تازه له هیلکه هاتیته دهره وه.

۵- لامشت ۶- مشت (۷۵۰ گره م)

۷- بونگوس ۸- پی، چه وری چه یوان.

۹- لم

(رِبْق و بُصَاق و رُضَاب) : تَفَه
 (زَبَد) : كَهَرَه. (زَبَد) : كَهَفَه
 (لِسَان) : زَوِيَان. (قَم) : دَهَمَه
 (نُخَامَة) : تُيسَمِي بَه لَغَمَه
 (شَاب) : جَوَانَه. (هَرِم) : پِيرَه
 (قَوْس) : كَهَوَانَه. (سَهْم) : تِيرَه
 (مُخَاط) : چَلَمَه. (لُغَاب) : لِيَكَه
 (لُقْمَة) : پَارُو^(۱) (لُبْنَة) : تِيَكَه
 (أَخْمَص) : پَاژَنَه. (هَامَة) : سَدَرَه
 (إمَش) : بِسَرُو (تَعَال) : وَهَرَه
 (تَغَر) : دَدَانِي پِيَشِينَه
 (بُغْضُ و ضِغْنُ و شَخْنَاء) : قِينَه
 (قَوَام) : قَهَدَه. (سُرَّة) : نَاوَكَه
 (أَم) : تُيسَمِي دَايَكَه. (أَب) : بَاوَكَه
 (رَقَبَة) : عَهْدُو هَم گَه رَدَنَه
 (حَايَا) : ژِيَانَه. (مَوْت) : مَرَدَنَه

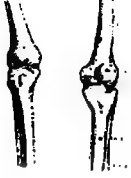

۱- پاروو: هُو ته ندازه خوارده مَه نيه يه كه يه كَجَار قووت بدرِي تِيكه له پاروو
 گه وره تره.

(عِذَار): زولفه. (ساق) چی؟ ساقه
 (دَقَن): چه ناکه (فَخ): فاقه
 (صَلَاة): نویره. (أَذَان): بانگه
 (سَنَّة): ساله. (شَهْر): مانگه
 (نَهَار): روزه. (لَيْل): شهوه
 (نَوْم): نووستنه (رُؤْيَا): خهوه^(۱)
 (نَجْم و کَوْکَب): تهستیرهیه
 (رَغِيف): چیه؟ کولتیرهیه
 (شَمْس): روزه. (قَمَر): مانگه
 (دِرْهَم): درهم^(۲) (دَانِق): دانگه
 (أُرْز): برنج. (شَلْب): جه لتوکه
 (ثَقِيل): گران. (خَفِيف): سووکه
 (حَب): دانهیه. (قُنح و حِنْطَة): گهنم
 (صَقِيع): سینهوار^(۳) (نَدَا): شهونم

۱- نَوْم یانی: خهوتن. رُؤْيَا یانی: خهوینین

۲- پاره‌ی قه‌دیم، زیو

۳- شتیکی سپه وه کو به فر له پاییزدا که هوا سارد ته کات به شهوا ته که وپته سهر زه‌وی. که می هه‌وا گهرمی کر نامینی، له زمانی هه‌ورامیدا پی ته‌لین ئالشته.

				
عظم	وجه	دجاج	ديك	مرفق
				
نصل	(تجمل، ولد)	امعاء	رئة	ابط
				
عرق	عقب	نبلة	وجه	(فيضر، فيضر، هيصار)
				
علق	حوت		نصل	عصب

				
أَسَد	(وَكْر، عَشْر)	عَرُوس	لَه	كَعْب
				
اَكْحَر	خَد	كَف	كَلِيَة	عَرِين
				
عَرَف	ذَنَب	فَرخ	بِيضَة	عَنق
				
قَوْس	فَم	(قَلْب، فَوَاد، نَمِير)	طَحَال	جَنَاح

(مَرَارَة): ئىسمى زراوه^(۱)
 (عَصْفِ مَأْكُول): كای خوراوه
 (جَمُوز): گوزنه. ئۆز: چوالديه^(۲)
 (مُخُول): طيفلى يەك سالدیه
 (بُزاق): تغه. (خِرْس): خرى يە
 (دِرْع و دَرْد): چى؟ زرى يە
 (أَغْمَى): كسورە. (أَصَم): كەرە
 (مَعَز): بىزنە. (تَفْجَة): مەرە
 (ذَهَب): زىرە. (فِضَّة): زىوہ
 (جَبَل): گىوہ. (وَادِي): شىوہ
 (تَيْس): تگە يە. (كَنْش): بەرانە
 (صَغَب): سەختە. (سَهْل): ئاسانە
 (أَبْيَض): سېى. أَسْوَد: رەشە
 (أَزْرَق): شىنە^(۳) (نَصِيب): بەشە
 (أَضْفَر): زەررە. (أَخْمَر): سوورە
 (قَرِيب): نىزىك. (بَعِيد): دوورە

۱- تالە، كىسە يەكى سەوزە ئاويكى تالى تياپە لكاوہ بە جگەرى گيان لە بەرانەوہ.

۲- كەوہ، رەنگى ئاسمانى

۳- ددانى كاكيە

(أَخْوَى) : ره شه^(۱) (أَخْضَر) : سه وزه
 (خَالِك) : ره شه^(۲) (طُخْلَب) : قه وزه
 (شَجَر) : دره خت. (حَجَر) : به رده
 (دَوَاء) : ده رمان. (دَاء) : ده رده
 (خُفّ) چی؟ مه سحه^(۳) (مِدَاس) : سوله^(۴)
 (غَامِر) : ئاوا. (غَامِر) : چوله
 (شَاة) : بز و مده ره (جَذَع) : شه که
 (شَك و رَيْب و مِيزِيَة) : شکه
 (نَفل و خِذَاء) : ئیسمی که وشه
 بَلَى (بَنَفْسَج) : وه نه وشه
 (نَزِجِس) : نیرگسه. (أَدِم) : چه رمه^(۵)
 (زَهْرَة) : گلؤک^(۶) (حَيَاء) : شه رمه
 (عُشْب) : گیایه. (حَشِيش) : پووشه
 (حَيَّة) : ماره. (فَارَة) : مووشه

-
- ۱- ره شیکي مه یله و سه وزه
 ۲- ته واو ره ش
 ۳- خُف: جوړه که وشیکه له چهرم دروست کړاوه نو یوڅوین ته توانی بیکاته
 پئی له باتی شورینی پئی مه سحی بکات یو ماوه ی په ک شه وو پوژ.
 ۴- سه ر پئی یی.
 ۵- پوستی گاو چه یوانی دېکه که خو شه کرابی.
 ۶- خونچه ی دره خت و گیاه.

(خَرُوف): بِلَى: به رخی نیره
 (خَرُوفَة): مَنِيَه. (ضِرْغَام) شیره
 (حَمَل): یا شه که؛ یا به رخی
 (بَسِيع: مُامِدَه. (سِفَر) نرخی
 (طاهر): پاکه. (نَجَس): پیسه
 (حَبْل و رَسَن): چی؟ گورسه
 (طالِح): خراب. (ضالِح): چاکه
 (قَزَوَة): ده ولدت ^(۱) (قَرِي): خاکه ^(۲)
 (كِبْرِيَت): گوگرده. ^(۳) (جَص): گدجه
 (قَمَل): نه سپی ^(۴) (بُرْغُوث): کتیچه
 (مِرْزَاة و سَجَنَجَل): ئاویته
 (مِفْل و شِبْه و نَظِير): وینه ^(۵)
 (رَبُوَة و تَلَّة): ته پۆلکه یه
 (أَسْطُوَانَة): کۆله که یه
 (حَزْب و وَغَى و هَيْجَاء): شهره
 (يَاپِس): وشکه. (رَطَب): تهره

۲- گۆز، گلکز.

۴- سپی.

۱- سامان ■ دارایی.

۳- شقارته

دهاولف ■ هاوتا.

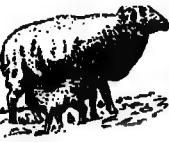

(ذَبَاب): میشه. (نَخل): ههنگه
 (أَفْيُون): ترناکه. ^(۱) (بنج): بهنگه ^(۲)
 (کثیب): چی؟ ته پولکه ی لیوه ^(۳)
 (نُضَار): ئالتون. (أَلَجِن): زیوه
 (عَسْجَد): جسه وهدهره ^(۴)، ههم زیره
 (طَرَس): کاغهزه. (سَطَر): دیره
 (دَیْجورو داجی): شهوی تاریکه
 (عَلِیْظ): شهستوره. (دَقِیق): باریکه
 (أَغْوَج): خواره ^(۵) (قَوِیم): راسته
 (رَوْب و زَائِب و خَائِر): ماسته
 (رَدِی): خراب. (جَبِّد): چاکه
 (خَبِیْث): پیسه. (نَظِیف): پاکه
 (أَطْرُوش): کهره. (خَرِیر): کویره
 (عَیْزَنان): برسی (شَبْغَان): تییره

۱- شیر به که له گیای خه شخاش ته گیرئ، له دوکتوری دا زور که لکی لی وهه
 ته گیرئ.

۲- گهر دیکه له گه لای (شاهدانه) ته گیرئ، وه ک تووتن ته کرتته سه رقیان و
 ته کیشری وه پیشی ته لئین (حشیش). ۳- کوگاو ته بی لم و ماسه.

۴- زهرو گه وهه وه کو: یاقوت و مرواری
 ه لارو ویز، چهوت

				
رقبة	فم	هامة	اخمفـ	سهم
				
(نجم، كوكب)	فنج	ذفن	ساق	عذار
				
لوز	ارز	مرارة	قمر	شمس
				
معز	(درع، زرد)	ضبرس	محول	(قمع حنطة)

				
مداس	شجر	كش	تيس	نعجة
				
زهر	نوجس	بنفسج	نعل، حذاء	جذع
				
(حبل، وشن)	طيرغام	خروف	فارة	حية
				
اسطوانة	(ربوة وتلة)	برغوث	قمل	كبريت

(بَخَرُوا دَأْمَاءَ وَيَمَّ) ده‌ریایه
 (أَخْتُ): ئیمسی خوشک. (أَخ): برایه
 (شَحِيحٌ وَ لَئِيمٌ وَ بَخِيلٌ): رژده^(۱)
 (بَشَارَةٌ وَ بُشْرَى): موژده
 (فُلْکٌ وَ سَفِينَةٌ): که‌شتیه
 (ذِبْحٌ وَ ذَبِيحَةٌ): کوشتی‌یه^(۲)
 (سُلَمٌ): په‌یژه^(۳) (سَرِيرٌ): ته‌خته
 (جَدٌّ): بززرگی. (رِزْقٌ): به‌خته
 (جَدٌّ): هم‌باپیره. (جَدَّةٌ): نه‌نکه
 (ذَقِيقٌ): ئارده. (رَقِيقٌ): ته‌نکه^(۴)
 (رَمَسٌ وَ قَبْرٌ وَ جَدَثٌ): گوره
 (عُقَابٌ): هه‌لۆ. (دُرَّاجٌ): پوره^(۵)
 (شَبٌّ): چی؟ زاخه^(۶) (عَقَصٌ): مازوو^(۷)
 (أَذْهَمٌ): ره‌شه. (أَبْلَقٌ): بازوو^(۸)

۱- مال‌خۆشه‌ویست؛ چروک. ۲- حیوانی ئاماده‌کراینی بۆ سه‌ر برین.

۳- په‌ینجه؛ په‌له‌کان

۴- نه‌رم و ناسک، رقیق القلب یانئ: دَل ناسک.

۵- بآلنده‌یه‌که‌ تۆزیک له‌ که‌وگه‌وره‌تر

۶- خۆی‌به‌کی‌ مه‌عه‌نه‌نی‌یه، سپی و ره‌ش و شینی هه‌یه‌ له‌ پزشکی‌دا که‌لکی‌ لئ
 وه‌ر ته‌گرن.

(لَبِثٌ وَحَنِدِرٌ ضِرْغَامٌ): شیر
 (بَغْلٌ): شه وهدر. (فَخْلٌ): نیر
 (بَازِيٌّ): بازه. (بَاشِقٌ): واشه
 (طِخْنٌ): تارده (رَحِيٌّ): تاشه
 (نَزْرُو يَسِيرٌ، قَلِيلٌ): کدمه
 (كَثِيرٌ): زوره. (جَمِيعٌ): همه
 (بِسَاطٍ): بهره. (لِخَافٍ): لیه
 (فِرْضَادٌ): توه. (تُفَاحٌ): سیفه
 (طِپْنٌ وَ وَحَلٌ): بلی: قوره
 (عَنْزٌ): بزنده. (ضَّانٌ): مده
 (حَطَبٌ): هیزم. (خَشَبٌ): داره^(۹)
 (عَفْرَبٌ): دوویشک. (تُغْبَانٌ): ماره
 (لَثْمٌ، قُبْلَةٌ، تَقْبِيلٌ): ماچه
 (حَدِيدٌ): تاسن. (مِجْرَفٌ): پاچه
 (أَضْلٌ): گدوره. (فَزَعٌ): بچووک
 (مَلِكٌ): پاشا. (جَهْمَعِيٌّ (مُلُوكٌ)

۷- بهری دارمازو که بۆکاری چرم خوش کردن به کاری نه بهن.
 ۸- خهت خهتی، رهش و سبی.
 ۹- دارو چنو به تیکرایبی.

(مِفْعُول): زهنگهن^(۱) (مِنْجَل): داسه
 (جُفْتَة): کِیلانہ ههم کاسه^(۲)
 (نُبْغاس و سِنَة): وه نه وه
 (أَشْهَب): سپی. (أَشْمَط): بوزه
 (عَتِيق): کوته. (جَدید): تازه
 (غُنْج و دَلال و دَل): نازه^(۳)
 (هَلال): مانگی یه ک شده یه
 (حَفید و خافِد): نه وه یه^(۴)
 (بَذر): مانگی شەوی چاره
 (وَرْدو شَیْم): ئاوی سارده
 (حَمیم و سَخین): ئاوی گهرمه
 (خَشین): زیره. (لَیْن): نه رنه
 (عَم): ئیسمی مامه. (خال): خاله
 (أَكْمَه): کویره. (أَخْرَس): لاله
 (عَمَّة): پووره خوشکی باوکه
 (خَالَة): پووره خوشکی دایکه

۱- پاچی دووسه ر.

۲- ههم کیلانی شمشیر ۱ خنجره وه ههم ده فری گه و ره

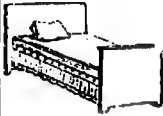

۳- نازکردن. ۴- کوپه زه، کوپری کوپ.

(ضَئِيف و نَزِيل) چي؟ مَيوانه
 (مَجْتُون و مَقْتُون) ديوانه^(۱)
 (عَام و حَوْل و حِجَّة): ساله
 (أَسْبُوع): هفته. (نَشَب): ماله^(۲)
 (غَنَم): ئيسى بزن و مده
 (بِئْت و اِنْبَن): كچ و كوره
 (دَلُو و سَجَل و ذَنُوب): دولچه
 (خِئْزِير): به رازه (دُبْ): ورچه
 (دِغَامَة و سَارِيَة): ستون
 (قَزَن): شاخه. جه معى (قُرُون)
 (حُلْبَة): شملی^(۳) (كَمُون): زيره^(۴)
 (بَصَل): پياز. (ئُيُوم): سير
 (عِنَب): ترى. (تِين): هه نجيره
 (قَيْد و سِلْسِلَة): زه نجيره
 (وَالِدَة): دايكه. (وَالِد): باه
 (نَوْم و رُقُود و كَرِي): خوابه

۱- بئ عه قل. شيت ۲- سامان و دارايى

۳- شتيكه بون خوش وه ك زيره ته كريت به سهر كوليره داء، به سهر پلاودا.

۴- بهرى گيايه كه زهره كريت به سهر پلاودا، زيرهى كرمان به ناوبانگه.

				
سریر	سلم	بنج	نحل	ذباب
				
بازی	فلک و سفینه	عفص	دراج	عقاب
				
عقرب	عنز	نفاح	فرصاد	باشق
				
هلال	منجل	معول	مجرف	ثعبان

				
قرن	دب	خنزیر	(دلو سچل و ذنوب)	پدر
				
عنب	نوم	بصل	کمون	حلبه
				
ورد	ورق	(نوم، رفقود، کرى)	(قيد، ساسله)	تين
				
(ميجسن و جنة)	عقود	ثمر	فجل	سلاجيم

(مُجُوع؛ وَسَن، رقاد) : خەو
 (صَرَع) چى؟ فىيە: (كائوس) شەو^(۱)
 (ذنب و ائسم و حَرَج): گونا
 (لُؤْلُؤ): درە. (كَلَأ) گيا
 (حُجَّة): بورهان (سُلطان) : دليل^(۲)
 (مَلِك): پادشا. (ضَاغِر): زەليل
 (رَائِحَة): بۆيە. (رِيح): بايە
 (وَرَق): گەلە. (تَبَن): كاىە
 (رِيح): ھەم بۆيە. (وَزْد): گولە
 (بَال): ئىسمى. حالە^(۳) ھەم دلە
 (شَذَا): بۆي خۆشە ھەم (أَرَج)
 (مُهِجَة): رۆحە جەمعى (مُهِج)
 (شَلَجَم): شيلم. (فُجَل): توورە
 (دانى): نزيك. (نائى): دوورە
 (عَرَف و نَشَر): ھەم بۆي خۆشە
 (ثَمَر): مېۋە. (عُنُقود): ھۆشە

۱- مېردەزمە. ئەۋەي لەشەودا سوار مىلى ئىنسان ئەينى. رەمىزى ترس ۋ سامناكىيە.

۲- بەلگە، ئەۋەي شىكى پى ئابت بىرى.

۳- بارو دۆخ ۋ ئەحوالى ئىنسان.

(عَسَل): ههنگوین. (شفع): میوه^(۱)
 (مَن): گهزویه. (کُرم): میوه^(۲)
 (خُلُو): شیرین. (مُر): تاله
 (مِجَن و جُنَّة): مهتاله^(۳)
 (دار): خانوه. (سَقَف): بانه^(۴)
 (سَطَح): سدریان. (مِشَط): شانه
 (جِدَار): دیواره. (بَیت): ماله
 (أَسَل): رمه. (تُرْس): مهتاله
 (نُخَاس): مسه. (رُضَاص): مزه^(۵)
 (شَارِق): روزه. (سَارِق): دزه
 (هُنَا): لیره. (ثَمَّة): لهوی
 (مَآذًا تُرِیدُ؟): چیت دهوی
 (نُورَة): قسله^(۶). (تُرَاب): گله
 (أَلْفَز و مُعْتَى): مهتله^(۷)

۱- موم. ۲- داری میو.

۳- سپهر، قه‌لخان.

۴- نه‌و به‌شهی له‌خانووکه به‌دارو چیو یا ئاسن سه‌ر ته‌گیری.

هه‌قور قوشم.

ع- ئاهه‌ک، واجبی که بو لابر دنی موو به‌کاری ته‌بن.

۷- قسه‌یه‌که بیچ و په‌نای تیایی و زوو ئینسان نه‌یزانی.

(شَجَا، شَجَن، أَسَف): حوزنه^(۱)
 (ضَائِن): مەره (مَاعِز): بزنه
 (رُفْع و قَنَاة): بىلى رمه
 (تَثْرِيْب): لۆمه (هِجَاء): زه مه
 (عَدِيْر): گۆلاوه. (بُزْكَة): برکه^(۲)
 (صَهْبَاء): شەراب، (خَلْ): سرکه
 (خَمْر و مُدَامَة): شەرابه
 (يَسْتِيم): مندالى بى بابە
 (فَارِغ): خالى. (مَشْعُون): پره
 (سَلْبَلَة): كىچ. (سَلِيل): كوره
 (جِلْد و مَسْك): بىلى: پۈستە
 (عَدُوْ): دوژمن. (صَدِيق): دۈستە
 (وَاحِد): يەكە. (اِثْنَيْن): دوه
 (حَيّ): زىندوه. (مَيِّت) مردوه
 (ثَلَاثَة): سىيە. (أَرْبَعَة): چواره
 (مِائَة): سەده. (أَلْف): ھەزار

۲- ھەوزى بېجوك

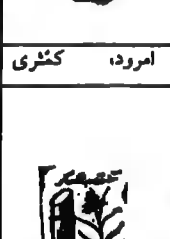

۱- خەم ۱ خەفەت، ماتەم.

(خَمْسَةَ): پیتجه. (سِتَّة): شه شه
 (سَنَهُم، خَلَاق، نَصِيب): به شه
 (سَبْعَةَ): هه وته. (أَجْر): خسته
 (ثَمَانِيَةَ): بلی هه شه
 (تِسْعَةَ): نۆیه. (عَشَرَ): ده
 (خَيْرٌ): چاکه. (شَرِير): به ده
 (عِشْرُونَ عَشْرِينَ): بیسته
 (الآن و آنفاً) بیسته
 (ثَلَاثُونَ، ثَلَاثِينَ): سییه
 (كَشْمِش): کشمیش. (مِشْمِش): قه یسیه
 (أَرْبَعُونَ وَ أَرْبَعِينَ): چاله
 (كُفَيْتَ وَ هُزَار): ئیسمی بلبله
 (خَمْسُونَ، خَمْسِينَ): په نجایه
 (يَنْبُوغ) چه شمه^(۱) (مَوْضِع): جایه^(۲)
 (سِتُّونَ، سِتِّينَ): شه شه
 (صَاحِي) هوشیار. (سُكْرَان): مه شه

۲- جیگه، شوین.

۱- کانی، چاوگ

				
ماعز	اسل	جدار	مشط	دار
				
ظبي، غزال، ريم	علم	وتد	هزار	شمش
				
بقي، بيموضه	كوب	راعي	قطع	غنس
				
سيف	حرية	لبوة	ترس، درق	آجر

				
حصن	(نخل و نخيل)	بومة	شن	حسام
				
(فول، باقلاء لوبيا)	فرس	امروء، كثرى	(وعاء، ماء جراب)	عائق
				
قفيز	عدل	(قمعب يراعة)	ضبح	كير
				
مقلة	صدغ	سكين	محجن	(غريال و منخل)

(سَبْعُونَ، سَبْعِينَ): هفتاد
 (وَتَد): میخه. جمعی: (اَوْتَاد)
 (ثَمَانُونَ، ثَمَانِينَ): هشتاد
 (تَلْمِیْذ): شاگرد. (اُسْتَاذ): استاد
 (تِسْعُونَ و تِسْعِينَ): نه وه
 (عِوَج و اَوْد): که چی بود^(۱)
 (تَبْر): شووشه‌ی زبرو زیوه^(۲)
 (عَلَم): به‌ی‌داخه هم کیوه
 (نُوحَة و نِیَاح): گریه و زاری
 (تُخَفَة و هَدِیَة): دیاری
 (ظَبِی و غَزَال، رِم): ناهو
 (جَمَد): سه‌هول س: کاهو
 (قَطِیع): می‌گدل^(۳) (زاعی): شوانه
 (اِذَام): پیخوَر. (خُ): خوانه^(۴)
 (بُكَاء): گریانه. (اَلْوَح): ته‌خته
 (نَخْب و نَحِیب): گریه‌ی سخته

۲- شمش ته‌لا و زیو.

۱- لاروچه وتی.

۴- پانی مهر مالات

۳- یخ

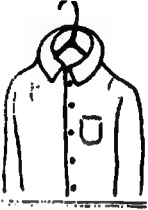

۵- سفره و ته‌وی له‌سر سفره‌ای نه‌تین.

(کُوبُ): گوزهی بسنده ستور لوله
 (بِق و بَعُوضَة): میثوله
 (جَوَالِبِق): نیسی جوالسه
 (تُسز و دَرَق): چی؟ مه تاله
 (قَشُورَة، حَیْدَرَة): دینله شمیره
 (خَزِیَة) زهرگه: (سَیْف) شمشیره
 (خُسام): شمشیر، پسرنده
 (شَن): کونده. (بُومَة): کونده^(۱)
 (خَر): گهرمایه. (قَر): سهرمایه
 (نَخْل و نَخِیل): دار خورمایه
 (عَضْب و قَضِیب، باتر، جَران):
 شمیری پسران. (صَدَا): ئاواز
 (عَمِیق): قووله. (عَرِیض): پانه
 (جَیْد): گهردنه. (عَاتِق): شانه
 (جِصْن و أَطْم): چیه؟ قه لاته
 (بُطْم): قه زوان. (خَلْعَة): خه لاته

(وَعَاء وِإِغَاء، جِرَاب): زهرفه
 (رِنَح و رِنَح و رِنَح): سهرفه
 (غَبْن): بَلَى: تیشکانه
 (مِرزَوَد و جِرَاب): تَحْوِشْدَانَه
 (غَضَنْقَرُو أُسَامَة): شَیْرَه
 (شُجَاع و بَاسِل، بَطْل): دَلِیْرَه
 (جَبَان): شَهْخِی تَرَسَنُوكَه
 (شَهْد): هَدَنگوین. (دِئَس): شوکَه^(۱)
 (سَنُون): زِیْرَه هَم هَدَنگویتَه
 (غَبِیْظ و جِقْد و شَخْنَاء): قِیْنَه
 (عُزْمُوط و کُتْفَرِی): هَدَرْمَن
 (فَرَس): نَهَسپَه چ نَیْرِج مِی
 (وَتَر): تَاقَه. (شَفْع): جَووْتَه
 (جُوعَان): بَرَسِی. (عُزْبَان): رَووْتَه
 (غَارِی): رَووْتَه. (کِنَاء): بَهْرگَه
 (کَاسِی): پَوشْتَه. (مَنُون): مَهْرگَه

(مِصْر و مَدِينَة كُورَة): شاره
 (مَسْجِد): مرگهوت (شوق): بازاره
 (قُول، بِاِقْلَاء، لُويَا):
 بِسَاقْلَه. (خَفَر): حياء
 (جَسَد هَسَم جِسْنَان): به دهنه
 (شُعُوب و مَنِيتَة): مردنه
 (دُوْخَان): دوو کدل. (ضَبَاب): تدمه
 (شَرَر): پزيسک. (کِر): دهمه
 (کُور): کووره يه. (نَار): ناگره
 (قَمِين و خَدَاد): ناسنگره
 (صُوف، خوريه. وَبَر): کورکه^(۱)
 (صَدَأ): زهنگه. (دَرَن): چلکه
 (أَخُول): خيله. (أَبْکَم): لاله
 (طِفْل و صَبِي): چی؟ منداله
 (فَج و طَرِيق، سَبِيل): رِي يه
 (بَلَد): شاره. (قَزِيَة): دِي يه

۱- خوری و شتر و کهر و نیشک، به شم.

				
قميص	سراج	ناقية	عمامة	(طرف و بصر)
				
هذب	عذبة	هميان	حزام	مكعب
				
عصفور	سنة	ضلع	معيار	جفن
				
قدوم	كأس	سرج	اكاف	(دباء، يقطين، قرع)

				
الثنية	قدر	ابريق	كوز	فأس
				
خطاف	زرزور	قبيج، حجلة	حمامة	سنور (قط هرة)
				
ثعلب	نمر	فهد	ارنب	خفاش
				
عناق	عجل	كركي	بط	نمر

(دَزَب و لَقَم، صِرَاط): رینگه
 (مَكَان، مَغَان، مَحَل): جینگه
 (ضَنع و خَضَاجِر): که متیار
 (أُلْجَة): دهریا. (سَاحِل): که ناره
 (سِفْلَة، غُول): بلی: حوله^(۱)
 (حَمَل، جَنین): چیه؟ روله
 (قَضَب و یرَاعَة): قامیشه
 (صَنَعَت و ضَيْعَة، حِرْفَة): پیشه
 (جَمَل): باره. (عَذَل): تاباره
 (جَبَر): عالم. (رَئِیس): سهردار
 (طَرَفَاء): گهزه (غَرَب): په لگه
 (خِلَاف): بسیم. (وَسَخ): چلکه
 (قَاطِن و ذُكَّی): زینره کسه
 (عَمُود و عِمَاد): تیره که^(۲)
 (بَرَد): تهرزه. (أَلْج): به فره
 (مُأَيِّدَة و سُفْرَة): سفره

۱- موجودیکی خیالی به وه کو دیو

۲- کوله کهی نامال

(غَـيـي، بَـلـيـد): كـهـوـدـهـنـه
 (إِبْـصـار، رُؤـيـة): دـيـدـهـنـه
 (ظَنَ): گـوـمـانـه. (فَكَّر): تـهـنـدـيـشـه
 (أَجَمَ) هـم (غـابـة): بـيـشـه
 (ضَاع): رـيـهـيـه^(۱). (قَفِيز): كـهـوـه
 (غُلْص وَ مَنام، سُبات): خـهـوـه
 (بَرَد): هـم خـهـوـه هـم سـهـرـمـايـه
 (عِذْق): هـيـشـوـيـدار خـورـمـايـه
 (واسع): فـهـرـهـج. (ضَيِّق): تـهـنـگـه
 (سَلِم): سـوـلـهـه (قِثال): جـهـنـگـه
 (نَعَم): بـؤ چـوار هـهـيـوان ناوه
 بـزـن، مـهـر، شـتر، گـاوـه
 (غـرـبـال و مِثْخَل): هـهـر دو بـيـژن
 بـهـوـهـي چـشـتـي پـي دـهـبـيژن
 (ضُحى): چـيـه؟ چـيـشـتـيـنـگـاوـه
 (ضَحَاء): رـوژـه. (خُطوة): هـهـنـگـاوـه

۱- مەن، پەیمانە یەك بووه بۆ پێوانی دهغل و دان

(مِجَن): گُڙچانه (ظعن): کُڙچه
 (صَخراء): ده‌شته. (سِکَّة): کووچه
 (سَکَّان): کیره‌گرد^(۱) (سِکِّين) کیره
 (حَلِيلَة): ژن. (حَلِيل): می‌زده
 (صُدغ): زولفه. (حُفَّة): مسته^(۲)
 (عَجْلان): چوسته. (کسلان): سسته
 (مُثَلَّة): گلینه. (طَرَف و بَصَر): چاوه
 (عَمامَة) می‌زهر: (ثاقیه): کلاوه
 (قَباء): که‌وایه (قَمِص): کراسه
 (سَراويل): دهرپی (مِئِص): په‌لاسه^(۳)
 (مِکَعَب): چی؟ سوله. (جِزام): پشتینه
 (هَمَّيان): هه‌مانه (وِکاء): زاریته^(۴)
 (عَذَبَة): لکه‌یه. (کُئَة): کلاوه
 (عِزس و مَرَاة): ژن. (رَجُل): پیاوه
 (خَصْر و خَاصِرَة): که‌له‌که
 (مَجْذوم): شه‌خسی گول. (أَبْرَص): به‌له‌که

۱- نه‌وکه‌سه‌ی کارد دروست نه‌کات

۲- مشت.

۳- به‌ره‌ جاجم

۴- په‌تیکه ده‌می مه‌شکه و شتی تری پی نه‌به‌ستن

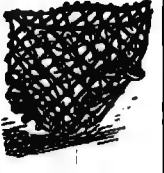

(مِصْبَاح و نَبْرَس و سِرَاج): چرایه
 (شَقِيقَة) خوشکه. (شَقِيق): برایه
 (هُدَب) (جُنُن): پیلوه
 (سِلْعَة): کووتاله. هَم (سِلْعَة) لوه^(۱)
 (مَهْد): پیشکده. (قِمَاط): ده سرازه^(۲)
 (مِغْیَار): ترازوو. (مِقدَار): ئەندازه
 (ضَرْب): شان ههنگوین سپی و ئەستوره
 (بَهَج و مَسْرَة و جَزَل): سرووره
 (ضِلَع): په راسوو. (دَمَاع): ده ماغه
 (خَائِط): بیستانه. (حَدِيقه): باغه
 (جَوْهَر): گه وهه ره (لُؤْلُؤ): مرواری
 (مِنْسَاة): عهسا. (عُصْفُور): پاساری
 (غِرْبَال): بیژنگه. (مِنْخَل): هیله که
 (دَبَّاء و یَقْطِین، هَم قَرَع): کووله که
 (أَكاف): کورتانه^(۳) (سَرَج) چی؟ زینه
 (عِشْقَار و ضَعِیْعَة): باغ و زمینه

۱- کووتال یانی قوماش. لوو: لک، جوش، دمه‌ل.

۲- کۆپان

۳- دهس پیچن

				
ذفن	(ترياق درياق)	(خياط محيط ابرة)	جرادة	فراشر
				
سفرجن	راكب	رقان	اخاص	عبهر
				
لوشب (خميس، جيش، جند، عسكر)		دابة، مطية	جشمه	زعرور
				
عندليب	سرحوب	ميرد	وحن	قنص

				
عكاز	شادن، طلاء، خشف	سمند	بغل	شبكة
				
مرجل	برمة	ابن آوى	كفله ردف	عروة
				
شفرة	شفر	طنب	سنبلة	زروع
				
طلى	شبيب	نصر	سلف	عرف الديك

(عُقَار) : شه رابه. (حان) : شه رابخانه
 (كَاس) : پيال. (شَامَة) : نيشانه^(۱)
 (أَشْلَل) : دهستی شهل (أَعْرَج) : پي لهنگه
 (نَاطِق) گويابه. (ضَامِت) : بي دهنگه
 (قَدُوم) : تەشوييه. (فَاس) : بلي تەوره
 (يَهُودِي) : جو. (تَضْرَانِي) : گه وره
 (كُوز) : گوزه يه. (إِثْرِيْق) : مه سينه
 (خَامِض) : ترشه. (مُز) : ترش و شيرينه
 (قِذْر) : ديزه يه. (أَثْفِيَة) : كوچكه^(۲)
 (سِنُور و قِطْ هَم هِرَة) : كتكه^(۳)
 (خَنَامَة) : كووتره. (حَجَلَة) : كه وه
 (غَتَّ و فَزِيل) : لهر. (سَمِين) : قه له وه
 (زُر زور) : ريشو له. (قَطَا) : كور كوره
 (خُطَاف) : په ره سيلكه. (خُقَاش) : شەب په ره
 (أَرْزَب) : كه رويشكه. (فَهْد) : ئيسمي يوزه
 (نَشْر) : سيسارگه. (رُخَام) : پيروزه^(۴)

۲- به ردی که تیانه ی له سه ر داته نین

۴- به ردی که وه ی قیمة تی به

۱- خال

۳- پشله

(تَغْلَبَ) : رِنسوی یه. (تَمِر) : پله نکه
 (بَطَّ) : چی؟ قازه. (كُرْكِي) : قوله نکه
 (عَجَلَ) : گویره که. (عَنَاق) : چوشتیره^(۱)
 (اضْطَبِلَ الدَّوَاب) : ناوی پشتیره^(۲)
 (سُكَّر) : مهستی یه. (اِغْنَاء) : بی هوشی
 (تَرَح) : بی که یفی. (فَرَح) : که یف خوشی
 (کَلِيل) : شمشیری دهم پانی کوله
 (فَرَّاش) : په پوله. (جَرَادَة) : کوله
 (خِنَاط و مَخِيط و اِنْبَرَة) : دهرزیه
 (قَانِي) : چی؟ سووره. (خَضْرَة) : سه وزیه
 (جَمَرَة) : پشکویه^(۳) (فَحْم) : خه لووزه
 (غُبَار و قَتَام و قَتَم) : چی؟ توزه
 (خَشِيَة و فَرَق هَم خَوْف و وَجَل) :
 (شَفَق) : ترسانه ههم (جُبْن و فَشَل)
 (تَسْرِيَاق و دريَاق) : ههر دو تریاکه
 (حَتَك) : مه لا شوو^(۴) (دَقَن) : چه ناکه

۱- چتیره به چکه بزَن.

۲- جیگای به خبو کردنى هه سَپ ۱ چاره وئ

۳- سَکَل. ۴- عاسمانه ی دهم.

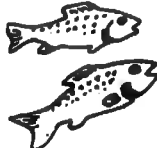

(أَقْطَع): يەك دەستە. (أَغَوْر): يەك چاوه
 (دېنار): ئالتونە. (نَقْد): دەرراوه^(۱)
 (مَطْرَوَعَيْث، جَوْد و حَيَا): بارانە
 (خَرِيف): پايىزە. (شِثَاء): زستانە
 (صَيْف و قَيْظ): ھاوین. (رَبِيع): بەهارە
 (بَاطِن): پەنھانە. (ظَاهِر): ديارە
 (قِرْطَاس): قاقەزە. (وَرَق): چى؟ پەدرە
 (صَرَصَن): باي سەختە (رُخَام) مەدر مەدرە
 (عَبْهَر): نىرگىس ھەم يا سەمىنە
 (مُسْلِم): مۇسۇلمان. (زَنْدِيق): بى دىنە
 (إِجْاص) ھەلوۋزە. (رُثْمان): ھەنارە
 (مُشاشى) رۇيىندە. (زَاكِب): سوارە
 (سَفَرَجَل): بەھى. (زُغْرُور) گۆۋزە
 (جِصْرِم) بەرسىلە^(۲) (زَيْب): مېۋە
 (دَابَّة و مَطِيَّة): ئېسىمى ۋولاخە
 (شَوْشَب): دۈپشكە. (ثُقْبَة): سۇراخە

(يَمِين وَحَلْف وَ قَسَم) : سوينده
(وَعَظ وَ نَصِيحَة وَ مَوْعِظَة) : پهنده
(دَبُور) : ره شه با. (شِمال) : شه ماله
(شَخِذو مَسْئَلَة وَ سُؤَالَ) : سواله
(خَزَف) : سواله له ت. (شَخَاذ) : سواله کهره
(خَمِيس وَ جَيْش وَ جُنْد وَ عَسْكَر) : له شکره
(خَرَز) : موروه. (أُخْجِيَة) : مه ته ل
(آدُر) : شه خسی قور (أَفْرَع) : چی؟ که چهل
(قَنْص) : نه چیره. (وَهَق) : که مه نده
(مِرْزُود) : کلچیره^(۱) (مِبرْد) : بریده نده
(صَیْد) : نه چیره. (جِبَالَة) : داوه
(جَارِي) : ره وانسه. (زَاكِد) : وه ستاوه
(سُزْحُوب) : ماینی کلک درنره
(قَامُوس) : ده ریایه. (غَمْرَة) : گیژه^(۲)
(تَثَاؤُب) : باویشک. (عُطَّاس) : پژمینه
(خَضْرَاء) : ئاسمان. (غَبْرَاء) : زه مینه

۲- مگژی دریا.

۱- میلهی چاو ره شتن.

				
فارس	قرط، شف	سعود	سمسم	نمل
				
شبل	لهوة	شوغة	صارخ	(مصلل فاخته)
				
ضبر	سندان	مقمة	اؤز	سج
				
قرمة	عتود	ضرع	مسواك	فرنفل

				
عقرب	سحلية	حداوة	يعقوب	تغزل
				
بيلر	سهم	قرب	ریش	طوف
				
شیر	پایسوع	سکنة	غصن	
				
دلبه	نور	(ضفدع، نقامة)	قنا	كزبرة

(عَنْدَلِيب): بولبول. (تُولُول): بالوکه
 (طَل): چی؟ بارانی خه فیف و سووکه
 (صَنِيب هَمْ صَوْب و وَذَق): بارانه
 (شَبَكَة): داوه. (غَارَة): تالانه
 (وَابِل): بارانیکه قه تره گه وره
 بباری به سهخت (وَبِل): به و ته وره
 (بَقْل): ئیستره^(۱) چاره وی: (سَمَنْد)
 (شَرَف): بله ندی هم جینگه ی بله ند
 (شَادِن و طَلَاء و خَشَف): پیچوه ناسکه
 (نَاعِم و مُشْرِف): نهرم و ناسکه
 (صِهْر): زاوایه. (خَتَن): خه زووره
 (مَلِک): پاشایه. (مَغْزُول): مازوره^(۲)
 (طَوِيل): درنژه. (قَصِير): کوتایه
 (عُكَّاز): وه کازه. (عَصَا): عاسایه
 (زُجَاج): شیشه یه. (عُرْوَة): ده ستووه
 (مِخْدَع): خه زینه. (گَنْدُج): که ندوه

۱. ئیستره حیوانیکه بۆ بارکیشان و سواری له جووت بونی نیره کهر و ماین

په یدا ههین خوی زک و زانا کا ۲. له سه رکار لاهراو.

(کَـفَل و رَدَف): ئیسمی که فده
 (هـم اِئـن آوی): ئیسمی چه فده
 (بُزْمَة): دیزه یه. (مِزَجَل): مه نجه له
 (زَزَع): تووی چناو. (سُئْبَلَة): گوله
 (تَاجِر): بازارگان. (طَائِر): په رنده
 (مِيزَاب): پلووسکه. (سَارِح): چه رنده
 (مِکْخَلَة): کلدان. (کُخَل): چی؟ کله
 (أَثَمَد): سورمه یه. (قَفَا): پشت مله
 (وَلُود): زاینده. (عَقِیم): نه زوکه
 (زُکَام): هه لامه ت. (سُغَال): چی؟ کوکه
 (أُجَاج): ئاوی تال. (عُذْب): ئاو خوشه
 (قَرَاح): ئاوی ساف. (إِشْرَب): بینوشه
 (زَلَال): ئاویکه ساردو خوش و ساف
 خوش ره وله گه روو. (طُنْب): چی؟ ته ناف
 (سِلْسِل و سِلْسَال): ئاوی خوش و سارد
 (شَفَر): پیلوه.^(۱) (شَفَرَة): یه عنی کارد

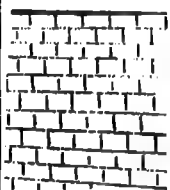

۱- پیلو: جیگای سهوز بوونی برژانگ

(حَجِي، نَهْيَة، حِجْر، لُب)؛ عه قله
 (ضِدّ) موخالیفه. (ضِدّ ۱ نِدّ) میثله
 (شُهْد و شُهَاد و أَرْق)؛ بنی خه وی
 (نَاجِل)؛ لاغری. (سَمِين) قه له وی
 (عَنَامَة)؛ هه وره. (وَكُف)؛ دلۆپه
 (عُرْف)؛ عه تایه. (عُرْفُ الدِّيكِ) پۆپه
 (ئَمْلان، نَشْوَان) مهستی شه رابه
 (سَلَاقَة)؛ شه راب. (شِوَاء) که بابه
 (جَزْبَال)؛ شه رابه. (عَجِين) هه ویره
 (مُثْرَى)؛ ده وله مهند. (صَغْلُوكِ) فه قیره
 گالینه ی چا و ئیسمی: (حَدَقَة)
 به شۆربای گوشتین ده لَین (مَرَقَة)
 (سُلْف)؛ بینه چه که و. (شَبْوَة)؛ دو و پشکه
 (شَضْر)؛ بینه چه ناسک (صَوَابَة)؛ رشکه
 (شَبِشَب)؛ گای پیره (صَوَار)؛ گاکه له
 (سُلْک)؛ بینه چه که و (طَلَى) کارژه له
 (سُفْسَمَة)؛ ئیسمه بۆ میرووله ی سوور
 (سَفْسَم)؛ رتوی یه. (سَمُور)؛ چی؟ سه مۆر

(سِنَط و سِلک) : چیه؟ رشته‌ی مرواری
 (تَتِن) : بۆگه‌نه. (غَائِط) : مرداری^(۱)
 (قَتَّاص و صَائِد) : نه‌چیره‌وانه
 (زَفِط) : هه‌ر له‌سێ هه‌تا نۆیانه
 (ضَخْضَاح) : ته‌نکاوه. (قُرْط) : گواره
 (فَارِس) : به‌ کوردی ئه‌سپ سواره
 (صُلْصُل و فَاخْتَة) : کۆتره‌ باریکه
 (عَاسِق و دَاجِی) : شه‌وی تاریکه
 (ضَارِخ) : که‌له‌شیر. (شَوْخَة) : کۆلاره
 (لَبَنَة) : دێله‌شیر. (شَنْف) : گواره
 (شَبَل) : به‌چکه‌ شیر. (سَبْع) : درنده
 (لَفْوَ) : هه‌لۆیه. (قَاطِع) : برنده
 (اَوَز) : مراوی. (شَفْواء) : هه‌لۆیه
 (وَطْب) : مه‌شکه‌یه. (مَخِیض) : چی؟ دۆیه
 (حُلْم و عَقْل) : خه‌و. هه‌م ئیحتیلامه
 (عَتِیق) : ئازاده. (رَقِیق) : غولامه

۱- جیگای هه‌یوانی مردارۆ بوو، جێ خه‌وش ۱ خال، مه‌سته‌راح

				
ايل	كثانة	غمدة	جدى	وعل
				
كوة	منف	جزر	(طلح، قراد)	توت
				
وتر	سوار	دخنة	بز	حلمة
				
سبحة	(دواة محبرة)	غداف	غراب	قتل

				
لجام	(حبیب رقی دبی)	فک	میغزل	طاقه
				
		سمار	حائط	عنصل

(وَصِيف وَصِيفَة): عەبدو جارىه
 (صَبْر): تۆ بلى تالى شارىيه^(۱)
 (تَمْر): قەسپه (رُطْب): خورمايه
 (جَلِيد): سىخواره^(۲) (صَرْد): سەرمایه
 (مَقْمَعَة): چەكوش. (سَنْدَان): سندانە
 (قَرْث): سىخوره^(۳) (سَلَى): پزدانە^(۴)
 (بَغْرَة): پشكەلە. (رَوْث): شياكە
 (قَرَنْقُل): مېخەك: (مِسْوَاك): سىواكە
 (دَر) چى؟ شىرە. (ضَرْع): گوانە
 (تَوْتَمَة و تَوَام): بلى دوانە
 (خَائِك و خَائِك): ئىسمى جۆلايه
 (آئِك): قەلايى^(۵): (فولاد): پۆلايه
 (زَمْهَرِير): مانگى سەختى سەرمایه
 (هَجِير): نىوهرۆى سەختى گەرمایه

۱- گىياپە كە لە سەمەرە كەى دەرماتىك زەردەرەنگ دروست ئەكەن نامى تالە، بۆ
 دەرمانى مەعیدە و لا بردنى كرم بە كارى ئەبەن
 ۲- سەهۆل، يەخ
 ۳- حەتیر مادامى لە ناو ئەشقە مە دابى.
 ۴- رەحەم، مندال دان.
 ۵- سورب.

(فَقْر و عُذْم و إِقْلَال) : فاقه^۱
 (عَثُود) : کارژه له. (سَلَوِي) : شلاقه
 (قَرْبَة) : تاعه ته. (قَرْبَة) : کونده یه
 (رَمَق) : دوا گیان. (عَبْد) : بهنده یه
 (عُكْنَة) : لوچی سک له بهر قه له وی
 (نَجْد) : جی ی بلند. (وَهْدَة) : جی ی نه وی
 (مِکْئَال) : ربه یه. (مِيزَان) : ترازوو
 (أَبَقْع) : هه م تهیره هه م سه گی بازوو
 (قُنْفُذ) : ژیرکه. (يَعْقُوب) : که وی نیر
 (سَمِیدَع و سَید) : گورگ و نییره
 (مُذْلَهْم) : تاریک. (غَنِيَهَب) : تاریکه
 (غَلِیْظ) : نه ستوره. (رَقِیق) : باریکه

۱- فاقه: هه ژاری، نه بوونی، که م شتی

۲- هه نگوین. هه رشیکی خوش، وه ناوی بالنده یکه به فارسی پی ته لین:

بلدرچین

قه طعه یه کی تر له به حرّی رهمل

فاعلات، فاعلات، فاعلات

(خَدَاةَ) : کۆلاره. (اغیاء) : ماندگی

(سَخَلَة) : بهرخه. (جُلّ) : جله. (سِدْرَة) : کهنار

(بَاب) : ده رگا (عِقْد) : گهردهن بهندی دورر

(طِرْف) : جوانوو. (زَرّ) : دوگمه. (طاق) : تار

(سِقْط) : بال. (ریش) : پهر. (زَق) : مهشکده

(جِبْفَة) : لاشه. (نَحْي) : خيگه. (عَدّ) : شومار

(خَيْل) : جمع اَسبها و سواره ها

(كَيْل) : پيوان (وَزَن) : کيشان. (فَكّ) : زار^(۱)

(ثَوْب) : جامه. (سِتر) : هدم (سُدل) و (سَجف)

هدم (کَنف) : پهرده بود. (ضَبّ) : سوسمار

(أُسْر) : ميزگيران. (سِفْسِم) : کونجی یه

(قِطْف) : بهر، (مُثْمِر) : دره ختی میوه دار

(مَهْمَة) (وَفْر) (وَفَاة) هدم (فَلَاة)

(دَوّ) و (دَوِيّة) : بيابان. (شُوك) : خار

۱- زار: دهم.

(خَطْب) کاری گه وره. (بَيَذَر) ههم (جَرِين)
 نام خرمن. (فَوْج) پۆل. (أَمْر) کار
 وه ختی نیواره: (عَشِيَّة) ههم (أَصِيل)
 (فَوْق) ژوور. (تَحْتَ) ژنر چه پ (يَسَار)
 چه پ: (شِمَال) پلش: (قُدَام) و (أَمَام)
 پشت: (وَرَاء) و (خَلْف) دان. همسايه: (جَار)
 (أَجَنَبِي) بيگانه. (جُدْرِي) ناوله
 (غِضَن) ههم (فَرْع) و (فَتَن) چی؟ شاخی دار
 (سَمَكَة) ماهی است (يَرْبُوع) رزق
 (مِغْبَلَة) په یکانی پان. (تَنِين) مار
 (كُزْبَرَة) گژنیژ. ^(۱) (نَادِي) مه جلیسه
 (سِرّ) په نهان. (عَلَن) چی؟ ناشکار
 (أَيْنَ) له کوی: (مَنْ) کی یه؟ (أَيَّانَ) کدی؟
 (إِنْ) نه گهر (ما یچی؟) (مَتَى) کدی (سَمَنَازَر)
 (فَنِيءٌ وَظِلٌّ) چی؟ سینه ره
 (فَاكِهَة) میوه بود (قِثَاء) خه یار

۱. گیاهه کی به کساله به، گولی سپی و چه تری هه به به کالی و به کولای
 نه خوریت، تو به کیشی بۆن خوشه

(ضِفْدَغ و نَفَاة): بِسَوْقه. (ئُور): گاو
 (نَخْنُ): ئيمه (أَنْت): تُو (دَلْبَة): چنار
 (جِزب، سِرْب، طَائِفَة، فِرْقَة): گروه
 (مَرَّتَيْن) (مَرَّة): يه کبار و دوبار
 (طُود): کيو. (قُلَّة): و (قُنَّة): فوقی کيو
 (أَمْسِ): دوينی (عَام بَارِح): سالی پار
 (صَوْمِعَة): مه عبدی نه صرانیان
 ههه هه لویه. (مَزِيع) و (مَنْزِل): هه وار
 (حَبَّةُ الْخَضْرَاء): بلی قه زوان بود
 (وَعْل): نیره بزنی کيو (جَدِي): کار
 (غَمْد): کیلانده. (كِبَانَة) جه عبه کیش^(۱)
 (سَمْرَة): چی؟ داری خاردار (كَهْف): غار

قه طعه یه کی تر له به حری سه وریع
 (أَيْل): بزنه کيو نیر. (صَوْت): دهنگ
 (تُوت): تووه. (شَيْمَة): خوه^(۲) (لُون): رهنگ

۱- جه عبه کیش جه عبه یه که له پست یا له دار دروست کراوه له زمانی زوودا

۲- ته خلاق.

تیریان تی ته خست

(زَوْج) بود شوهر. (زَوْجَة): ژنه
 (طَلَحُ) و (قُرَاد): است به کوردی گه نه
 (مُئِنَّةٌ و أَمْنِيَّةٌ): چیه؟ ناره زوو
 (خِرَز): دروون^(۱) (خَنِط): باشد ده زوو
 چيست (جَزَر): گتیزه^(۲) (مِنْسَف): شده نه
 (رَفَ): ره فیه. (كَوَّة): چیه؟ ره وزه نه
 (دَفْع و مِذْمَع، عَبْرَة): فرمیسک
 (عَبْرَة): عه جهب^(۳) چيست. (شَرَاة): آ پزيسک
 (تَدِي): مدمک. (خُلْمَة): گوی مدمک
 (قَبِيح) که وه^(۴) (قَفَر): (غَوْر): چی؟ ته کی
 (بُرَ): گه نمه. (دُخْنَة): هه رزنه^(۵)
 (بِرَ): چیه؟ ئی حسان. (سِوَار): باز نه

۲- هه وېج

۱- دوورين

۳- ته عه جوب، سهر سورمان

۴- بالداريکي مه عروف و به ناو بانگه، که وی کويستان.
 هه گال.

(قه تعه به کی تر له به حری ره مل)

(وَتَزَّ): زئی. (وَطَّرَ): حاجت^(۱) (تَقَى): می‌شک

(لِبَاء): زه کی فرو^(۲) (أَنْفَخَ): فریشک^(۳)

(هِرَمَ): پیری. (شَنِيبَ): مووی سفید

(رَجَاء، أَمَل هَم أَمَل): ئومید

(هَلَعَ): هدم (شَرَه): حیرصه. (قُئِلَ): گدنه

(جَمِيل و بَهِي): خوب. (ثُقْبَة): کونه

(سَرَى): رفتن شب. (جَلَى): روشن است

(خَفَى): ون^(۴) (خَمِيسَ): ای پسر قشون است^(۵)

(قه تعه به کی تر له وه زنی ره قص)

(زَار زَائِر): ده‌نگی شیره

(زَيْئَان): چیه؟ تیراوی نیره

۱- نیاز، ئاره‌زوو. ۲- شیر ی حیوانی تازه زاو

۳- هه‌ولین شیر ی حیوانی تازه زاو، هه‌وینی په‌نیر

۴- گگووم بوو، شاراوه. ۵- له شکه‌ر، سوپای ښلات

(رَیْثَا): مئیه. (ذَیْل): داویننه
 (غَزْد): صبحهیه. (أَمْسِ دَوْنَه)
 (حَصَى): چیه؟ بهردی بچوک
 (أَتُوكِ): ئهحمهقه، جه معیچی: (تُوكِ)
 (غُرَاب و غُدَاف): قهله ره شه
 (نُون): ماسیه. (ذَامِس): ره شه
 (نَاحِل و نَحِیل و ضَامِر): له ره
 (حَمَّاءَ): چیه ره شه قوره
 (عُنْطَل): پیازه خووگانه
 (مَنْهَل): چه شمه. (مَغْدَن): كانه
 (دَوَاة و مِخْبَرَة): دهوینته^(۱)
 (كُمِيت): بلی ئه سپی کویته^(۲)
 (رَمَاد): چیه؟ خو له می شه
 (رَمَد): به کوردی چاویشه
 (أَزْمَد و رَمْدَاء) چاو ئیشاوه
 ثانی ژنه ئه وهل پیاوه

۱- موره كهف.

۲- ئه سپك كه به نگی سوری مه یله و تاریك بی.

(جَامِد): وشکه (ضَخْم): نه ستوره
 (نَبَاح): وهره. (عَوَاء): لووره
 (عَائِل): فه قیرو موحتاجه
 (نَهَب): چیه؟ ته دخت و تاراجه ^(۱)
 (سُبْحَة): ته زیبح (صَرَّ): بای سهخته
 (نَيَّ): چی؟ کاله: ^(۲) (نَصِيح): پوخته
 (مَارِن): چیه؟ نه رمدی گوی یه
 (عَشَاء): ته عامی شه وی یه ^(۳)
 (غَدَاء): ته عامی صوبیحه
 (نَعَم، أَجَل، جَیْر): وه یه
 (أَيَّ: وَالله): وایسه به خودا
 (غَزَل): ریسبه (طَاقَة): هودا ^(۴)
 (بُخَار): هه لمه: (عَجَاج): توزه
 (مَلَوْن): چی؟ شه وو روزه
 (مِغَزَل): ته شی هدم خدره که ^(۵)
 (فَنَك): به کوردی ده لسه که

۱- تالان.
 ۲- کال نه کولیو. ۳- خته کولاو
 ۴- کلاه، کلوله بهن، گله ده زوو

۳- شام، نانی ټیواره.
 هـ چهرخی بهن پرستن

(جَبْر وِ مِذَاذ): مەره کەبە
 (حَضَر و مَنزِلَة): مەرتەبە
 (حَبِيب و رَقِي و دِئِسی): شوتی
 (خَيشوم): چی لای ژوری لووتی
 (صَحاح و صَحیح): ساغ و درست
 (مَقْطُوع): براو. (مَوْصُول): پەيوەست
 (صَدِید): کیمە (وَرَم): ئاماس
 (شَجِي): مەحزون (خَافِي): پێخواس
 (لِجَام): لەغاو. (خِطَام): هەوسار
 (زَاكِب): بَلَن و شتر سوار
 (مِشْكَاة): تاقیکە بێ کولین
 (تَجِيع و دَم): بەخوین دەلین
 (عِثَان): چید؟ دەستە جلدەو
 (مُقْمِر): شەوی مانگە شەو
 (نَسَارِي): ئەو کە سەبە شەو دەرو
 (رُقْعَة، خَرْقَة): هەر دوو پەرۆ
 (غَالِي): گران (رَخِیص): هەرزان
 (غَالِم): دانا. (جَاهِل): نەزان

(مَدَر): کَلَوُ^(۱) (أَقِط): که شکه
 (جَافٌ و جَامِد): بَلَى و شکبه
 (سُور): شورایه^(۲) (خَائِط): حه ساره
 (جِدِیْث): سوخن (مِشمار): بزماره
 (جَدِید): تازه. (قَدِیم): کوئه
 (مَشْحُون): پره (دُفْن): روئه

(الباب الثانی فی ترجمۃ الافعال)

بابی دووهم له وه دگیرانی فیعه له کان دا

(سَبَق): پیشکھوت. (نظر): روانی
 أَخَذَ: گرتی. (أَكَل): خواردی
 (ظَهَرَ، لَاح، بَدَا): دهرکته
 (عَرِفَ): ناسی. (بَعَثَ): ناردی
 (مَدَحَ): وه صنفی به چاکه ی کرد
 (طَعَنَ): هاری. (عَجَنَ): شیلای
 (كَحَلَ): ره شتی. (وَهَبَ): به خشی
 (فَعَلَ): کردی. - حَرَثَ): کتیلای

(رَكِبَ) : سوار بوو (عَلِمَ) : زانی
 (رَحَضَ وَ غَسَلَ) : بلن شوشتی^(۱)
 (سَمِعَ) : بیستی. (فَشَلَ) : ترسا
 (مَنَعَ) : نه یهیشت. (قَتَلَ) : کوشتی
 (فَقِهَ) : زانی. (نَحِتَ) : تاشی
 (ضَرَبَ) : لنی دا. (كَتَبَ) : نووسی
 (غَزَرَ) : زور بوو. (نَزَرَ) : گهم بوو
 (جَذَبَ) : کیشای. (سَأَلَ) : پرسى
 (صَعَبَ) : سهخت بوو. (سَهَلَ) : ئاسان
 (بَسَطَ) : رای خست. (غَزَلَ) : رستی
 (سَقَلَ) : کوکی. (فَزَعَ) : ترسا
 (رَقَمَ) : نووسی. (عَقَدَ) : بهستی
 (كَثَرَ) : زور بوو. (قَلَّ) : گهم بوو
 (ذَرَعَ) : پیوای. (زَرَعَ) : چاندى
 (كَسَحَ) : مالی (عَمِلَ) : کردی
 (دَرَأَ) : زانی (قَرَأَ) : خویتدی

(تَبَعَ) : دواى كهوت. (خَلَعَ) : دای كهند
 (كَنَّسَ) : مالی. (حَلَبَ) : دوشی
 (رَأَى) : نُوارى. (وَجِلَ) : ترسا
 (طَعِمَ) : خواردی. (شَرِبَ) : نوشی
 (جَعَلَ) : گِیرای. (أَبَى) : نه یهشت
 (قَدِمَ) : هاتو. (قَطَعَ) : بری
 (عَذَلَ) : هم (لَامَ) : لومه ی کرد
 (لَحَا) : ایضاً. (تَهَضَّ) : هستا
 (قَعَدَ) : دانیشست. (جَلَسَ) : ایضاً
 (عَبَّرَ) : رابورد. (وَقَفَ) : وهستا

تهواو بوو